

ISTINA O PLAĆAMA I LJUDIMA KOJI RADE U SLUŽBI GRAĐANA REPUBLIKE HRVATSKE

Poduzetnici, Vlada te dio medija u službi kapitala već tjednima vrše bezobzirnu kampanju protiv rada u javnom sektoru. Vrše pritisak na smanjivanje plaća 240 tisuća ljudi na državnom proračunu s namjerom da preusmjere vrijednost i plodove njihova rada u korist poduzetnika. Smanjivanje plaća, i to samo jednoj kategoriji radnika, čija je jedina krivnja da plaće primaju iz državnog proračuna, prikazuje se kao univerzalni lijek za sve gospodarske probleme i političke promašaje u ovoj zemlji, unatoč činjenici da bi smanjivanje plaća za 6% donijelo uštedu od svega 0,7% državnog proračuna i unatoč činjenici da se radi o najpotplaćenijem sektoru u zemlji. U histeričnoj kampanji ne biraju se sredstva. Istina je stradala prva. Kao i svaki put kada se od nekoga nešto namjerava oteti prvo ga se treba ocrniti. Laže se o plaćama, laže se o radu i ljudima, laže se o službama... Laži izmišljaju poslodavci a bez provjere ih prenose pojedini saborski zastupnici, čelnici stranaka, „ugledni“ ekonomisti koji ne poznaju podatke, ministri, pa čak i neki sindikalni lideri, pojedine novine, komentatori i novinari... Ne radi se tu o pravednom obračunu s neproduktivnim i parazitskim činovničkim sektorom, kako žele prikazati, već je to najgrublji napad na kreativan i produktivan rad u zdravstvu, školstvu, znanosti i kulturi. To je napad na opasan rad u policiji i vojsci, na human i težak rad u socijalnoj skrbi, na odgovoran rad u sudstvu, carini i državnoj upravi.

NAJČEŠĆE LAŽI

- ◆ LAŽ je da plaće u proračunu zadnjih godina bujaju i rastu brže nego plaće u cijeloj zemlji!
- ◆ LAŽ je da su plaće u javnim i državnim službama veće nego drugdje!
- ◆ LAŽ je da plaće rastu jedino u javnim i državnim službama dok svima drugima plaće padaju!
- ◆ LAŽ je da su plaće u gospodarstvu zbog krize počele padati!

● ISTINA GLASI:

⊕ PLAĆE U PRORAČUNU RASTU ZNATNO SPORIJE NEGO U GOSPODARSTVU!

Plaće u javnim i državnim službama već godinama rastu znatno sporije nego u gospodarstvu što dovodi do pada relativne cijene rada, a time i do srozavanja ugleda i statusa niza profesija koje naknadu za svoj rad primaju putem državnog proračuna (lijecnika, policijaca, medicinskih sestara...).

INDIKATOR CIJENE RADA od 2001 do 2008 godine ukazuje na stalno pogoršanje relativnog položaja plaća na državnom proračunu. Dok je prije osam godina indikator cijene rada bio 109 on je danas 92. Taj negativni trend zaustavljen je tek zahvaljujući štrajku prosvjetara u jesen 2006. godine.

Primjetimo također da je rast plaće od 2001. godine u javnim službama bio tek 28% dok je u privredi rastao 52%. Relativna cijena rada ili društveni status zaposlenika na državnom proračunu (znanstvenika, socijalnog radnika i svih drugih) umanjen je za 18,7%.

Kao što iz tablice vidimo plaće iz proračuna je u 2008. godini bila manja za 8% od prosječne plaće u privredi.

MASA ZA PLAĆE u javnim i državnim službama zadnjih godina rasla je također sporije i to 42% od 2003. godine do danas. U gospodarstvu u istom razdoblju rast mase za plaće iznosi 53%..

Godina	Bruto početnik u javnim službama	Bruto prosječna plaća u privredi	OMJER indeks
2001	5.008	4.585	109,2
2002	5.317	4.880	109,0
2003	5.317	5.146	103,3
2004	5.527	5.446	101,5
2005	5.546	5.807	95,5
2006	5.712	6.164	92,7
2007	6.055	6.547	92,5
2008	6.418	6.973	92,0
% 2008/01	28%	52%	-18,7%

U tablici gore je prikazana plaća početnika s visokom stručnom spremom nakon pripravničkog staža i prosječna plaće u privredi koja odgovara prosječnoj plaći radnika sa srednjom stručnom spremom. Mogla se uzeti bilo koja plaća ili osnovica za plaću i trend bi bio identičan.

U trećoj koloni je omjer tih plaća u indeksnom iskazu.

Godina	Masa za plaće u javnim i državnim službama	Masa za plaće u privredi
2003	25.022.072.016	62.356.672.466
2004	26.103.712.171	67.950.946.606
2005	27.334.712.656	72.330.050.017
2006	29.320.078.171	80.459.424.201
2007	32.164.503.581	88.918.004.098
2008	35.538.752.995	95.182.654.061
% 2008/03	42%	53%

U tablici je masa za plaće u privredi prikazana kao zbroj mase za plaće u djelatnostima od A-K prema nacionalnoj klasificiraciji djelatnosti, dok je masa za plaće u javnim službama zbrojena u djelatnostima od L-O (zdravstvo, obrazovanje, javna uprava i ostale društvene djelatnosti).

izvor: DZS

● ISTINA GLASI:

✚ PLAĆE IZ PRORAČUNAZNATNO SU MANJE NEGO U GOSPODARSTVU

U javnim službama radnik s visokom stručnom spremom, s godinom dana staža, ima plaću 8% manju od prosječne plaće u privredi. Radnik sa srednjom stručnom spremom u javnim i državnim službama ima cca 27% manju plaću od prosječne plaće radnika sa srednjom stručnom spremom u privredi.

Ovi zaključci vrijede samo za plaće na državnom proračunu, a nikako ne vrijede za državna poduzeća i za lokalne proračune općina i gradova u kojima su plaće znatno veće. Vlada namjerava plaće smanjiti samo korisnicima državne plaće.

U 2008. godini plaća zaposlenika sa sss-om u javnim i državnim službama koji ima 20 godina staža iznosila je prosječno 4780 kuna bruto dok je plaća radnika sa sss-om u gospodarstvu iznosila 6060 kuna bruto.

● ISTINA GLASI:

✚ PROSJEČNE PLAĆE U ZEMLJI RASTU BRŽE NEGO PLAĆE IZ PRORAČUNA

Prosječne plaće u privredi, a osobito u državnim poduzećima i tvrtkama, rastu brže nego plaće na proračunu, pa i sada u kriznim vremenima. Plaće koje se isplaćuju iz Proračuna u prošloj godini su rasle 6%, prema sporazumima Vlade i sindikata, u prosjeku je taj rast bio 8,2%. Da plaće iz proračuna rastu manje vidi se ako usporedimo s drugim sektorima u zemlji:

BRUTO PLAĆE	PRIVREDA ukupno	državna privreda	privatna privreda	PLAĆE IZ PRORAČUNA	
				vss početnik	nastavnik vss s 20 godina staža
siječanj 08	6.656	7.875	6.311	6.418	7.973
prosinac 08	7.447	9.084	6.993	6.418	8.141
siječanj 09	*)	*)	*)	6.803	8.629
porast u 2008.	11,9%	15,4%	10,8%	6,0%	8,2%

privreda: sve pravne osobe (tvrtke i poduzeća) u djelatnostima A-K po nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD)
 državna privreda: sve pravne osobe (tvrtke i poduzeća) u državnom vlasništvu u djelatnostima A-K
 privatna privreda: pravne osobne (tvrtke i poduzeća) u privatnom vlasništvu u djelatnostima od A-K
 plaća iz Proračuna: statistika ne prati posebno prosječne plaće u Proračunu, ali je plaća pojedinih kategorija jednakov vrijedna
 *) statistika još nije objavila podatke

izvor: FINA, informacije o plaćama

S ozbirom da je prosinac u privredi uvijek najizdašniji ne isključujemo prigovor da treba uzeti u razmatranje i neka druga razdoblja. Radi toga usporedili smo zadnje tromjeseče 2008. godine, koje je već bilo krizno, sa zadnjim tromjesečjem 2007. godine i opet ćemo vidjeti da je rast proračunskih plaća najmanji.

BRUTO PLAĆE	PRIVREDA ukupno	državna privreda	privatna privreda	PLAĆE IZ PRORAČUNA	
				vss početnik	sss s 20 g staža
4. kvartal 2007	6.698	7.870	6.357	6.055	4.506
4. kvartal 2008	7.165	8.642	6.751	6.418	4.777
porast u 2008.	7,0%	9,8%	6,2%	6%	6%

plaća iz Proračuna: statistika ne prati posebno prosječne plaće u Proračunu, ali je plaća pojedinih kategorija jednakov vrijedna
 izvor: FINA, informacije o plaćama

Također, pogledamo li kretanje plaća na godišnjoj razini u zadnje dvije godine zaključak je opet isti.

BRUTO PLAĆE	PRIVREDA ukupno	državna privreda	privatna privreda	PLAĆE IZ PRORAČUNA	
				vss početnik	sss s 20 g staža
2007	6.547	7.716	6.205	6.055	4.506
2008	6.973	8.333	6.591	6.418	4.777
porast u 2008.	6,5%	8,0%	6,2%	6%	6%

izvor: FINA, informacije o plaćama

● ISTINA GLASI:

➡ PROSJEĆNE PLAĆE U ZEMLJI SADA RASTU ČAK I BRŽE NEGO PROŠLE GODINE

Sve plaće u zemlji pale su u siječnju u odnosu na prosinac 1,7%. Je li taj pad nastupio zbog recesije? Nije. Uvijek u siječnju plaće padnu u odnosu na prosinac jer se u prosincu isplaćuju božićnice u cijeloj zemlji. Prošle godine u isto vrijeme, plaće u siječnju bile su manje čak 4,6% u odnosu na prosinac 2007. godine. Tada nije bilo krize.

Iz tablice je vidljivo kako su plaće u siječnju 2009 godine pale manje nego u siječnju 2008 godine kada nije bilo recesije. Iz tablice nije odmah vidljivo, ali se lako izračuna da su plaće svih u zemlji u siječnju ove godine porasle čak 8,3% u odnosu na siječanj 2008. godine.

Zanimljivo, u istoj usporedbi prije godinu dana, u siječnju 2008.

godine, plaće su porasle 5,9% u odnosu na siječanj 2007. Prognoze o tome kako će u recesiji plaće idućih mjeseci padati ostaju za sada bez ikakvog pokrića, ali se dobro uklapaju u kampanju drugih laži.

mjesec	bruto prosječna plaća u zemlji	indeks lančani
siječanj 2007	6555	100,0
prosinac 2007	7266	110,8
siječanj 2008	6945	95,6
prosinac 2008	7655	110,2
siječanj 2009	7524	98,3

izvor: FINA, informacije o plaćama

JOŠ TRI LAŽI O PLAĆAMA I JEDNA BESMISLICA

- ➡ **LAŽ je da državni proračun raste brže nego bruto domaći proizvod a da su proračunski troškovi rada rasli brže nego državni proračun!**
- ➡ **LAŽ je da udio mase za plaće u državnom proračunu i u BDP-u zadnjih godina ubrzano raste!**
- ➡ **LAŽ je da udio proračunskih plaća u BDP-u iznosi 11% i da odskače od EU prosjeka!**
- ➡ **BESMISLICA je kritizirati činjenicu da su plaće u privredi ispod prosjeka, a u javnim službama iznad prosjeka!**

● ISTINA GLASI:

➡ DRŽAVNI PRORAČUN JE RASTAO SPORIJE NEGO BDP!

➡ TROŠKOVI RADA SU RASLI SPORIJE NEGO DRŽAVNI PRORAČUN!

➡ DAKLE, PLAĆE SU RASLE ZNATNO SPORIJE NEGO BDP!

U čijem su interesu bile laži da su plaće rasle brže čak i od BDP-a? U čijem su to interesu mnogi komentatori, novinari, čelnici stranaka i saborski zastupnici SDP-a iznosili neistine o rastu mase za plaće u proračunu od 60% ili čak 100% u zadnjih 6 godina nazivajući to ekspanzionom troškova rada? U **interesu radnog čovjeka sigurno ne**.

	BDP (nominalno) u milijunima	Proračun (nominalno) u milijunima	troškovi rada (nominalno) u milijunima
2003	208.222,73	77.075,49	21.226
2004	227.011,59	83.131,11	22.268
2005	245.550,16	87.857,46	23.183
2006	264.367,46	95.949,95	24.314
2007	286.340,57	108.007,60	27.545
2008	338.532,82	110.320,35	29.613
ukupni rast 2003-2008	62,6%	43,1%	39,5%
stopa godišnjeg rasta 2003-2008	10,3%	7,5%	6,9%
	Izvor: DZS	Izvor: MFIN	Izvor: MFIN

Neki su uspoređivali realni rast BDP-a s nominalnim rastom državnog proračuna što je metodološki nedopustivo. Samo su tako mogli doći do zaključka da državni proračun raste brže od BDP-a.

● ISTINA GLASI:

 UDIO PLAĆA U PRORAČUNU GODINAMA SE NE MIJENJA!

 UDIO PRORAČUNSKIH PLAĆA U BDP-u PADA!

Masa za proračunske plaće već godinama čini **26%** državnog proračuna, dok se udio mase za plaća korisnika državnog proračuna u BDP-u kontinuirano smanjuje svake godine.

	Rashodi za zaposlene u drž. proračunu (u milijunima)	Ukupni rashodi drž. proračuna (u milijunima)	Udio mase za plaća u državnom proračunu	BDP nominalni (u milijunima)	Udio mase za plaća u BDP-u
2003.	21.225,816	77.075.487	27,5%	208.222,730	10,2%
2004.	22.268,287	83.131.114	26,8%	227.011,588	9,8%
2005.	23.182,586	87.857.465	26,4%	245.550,161	9,4%
2006.	24.313,867	95.949.951	25,3%	264.367,460	9,2%
2007.	27.545,141	108.007.605	25,5%	286.340,571	9,6%
2008.	29.613,081	110.320.346	26,8%	338.532,816	8,7%
porast 2003-08	+39,5%	+43,1%		+62,6%	

izvor: Ministarstvo financija, DZS

● ISTINA GLASI:

 UDIO PLAĆA SVIH SEKTORA DRŽAVE JE UNUTAR EUROPSKOG PROSJEKA!

Udio plaća cijelog javnog sektora u BDP-u	2005	2006	2007
eu27 European Union (27 countries)	10,7%	10,6%	10,4%
eu15 European Union (15 countries)	10,8%	10,6%	10,5%
bg Bulgaria	9,8%	9,0%	9,0%
ee Estonia	10,0%	9,5%	10,0%
it Italy	11,0%	11,0%	10,7%
ro Romania	8,8%	9,1%	9,5%
si Slovenia	11,5%	11,2%	10,6%
hr Croatia	10,9%	10,7%	10,9%

Izvor: Eurostat, Government finance, MFIN za Hrvatsku

Udio plaća korisnika državnog proračuna u bruto domaćem proizvodu u RH je 8,7%.

Međutim, kada se tome pribroje državna poduzeća i lokalna uprava onda je taj postotak viši i iznosi 10,9%. Čak se i taj podatak uklapa u europski prosjek. Budući da su plaće državnih poduzeća i plaće u lokalnoj upravi u RH puno veće od proračunskih plaća, što nije praksa u zemljama Europske unije, proizlazi da je udio proračunskih plaća u RH znatno manji od europskog prosjeka.

● ISTINA GLASI:

 PLAĆE U PRIVREDI ISPOD SU PROSJEKA JER JE ZNATNO VIŠE RADNIKA S NIŽIM KVALIFIKACIJAMA.

Besmisleno je prigovarati da privreda ima plaće ispod prosjeka. To ne može biti drugačije i nije niti u jednoj zemlji drugačije. U javnim službama znatno je više zaposlenika s vss-om; u obrazovanju ih je gotovo 80%. To bi značilo da i plaća mora biti veća onoliko koliko je razlika u stručnim spremama. Međutim, ljudi u javnim službama plaćeni su ispod razine koja im pripada. Radnici s visokom spremom u javnim službama često su plaćeni kao radnici sa srednjom spremom u privredi, a radnici sa sss u javnim službama često su plaćeni kao nekvalificirani radnici u privredi. VSS s 20 godina staža koji nije na nekom položaju u javnim službama trenutno ima oko 16% veću plaću od prosječne plaće u privatnoj privredi i oko 11% manje nego u državnoj privredi. Čak i 16% veća plaća nije dostatna s obzirom na razliku u stručnoj spremi.

Međutim, i unutar privrede postoje pravi apsurdi između privatnog i državnog sektora.

Privatni sektor za istu stručnu spremu i za iste poslove ima 30% manju plaću od državne privrede (usporedi državna privreda u prosincu prosječna plaća 9.084 kuna, a u privatnom 6.993). Uzrok manjih plaća u privatnom sektoru je teška eksploatacija radne snage (neplaćanje prekovremenog i slično), dok je uzrok visokih plaća u državnoj privredi najčešće posljedica povoljnog položaja poduzeća koji osigurava državni monopol.

To govori o potpunom izostanku ikakve politike plaća u zemlji i očitom pogodovanju samo jednom sektoru u zemlji.

TRI LAŽI O BROJU ZAPOSLENIH I NEZAPOSLENIH

- ➡ **LAŽ je da nezaposlenost u prva dva mjeseca dramatično raste!**
- ➡ **LAŽ je da u javnim i državnim službama zadnjih godina nekontrolirano raste broj zaposlenih!**
- ➡ **LAŽ je da u javnim službama postoji veliki višak zaposlenih!**

● LAŽ o dramatičnom rastu nezaposlenosti! ISTINA GLASI:

⊕ NEZAPOSLENOST SE ZA SADA NIJE BITNO POVEĆALA.

U siječnju ove godine nezaposlenost je pala u odnosu na nezaposlenost u istom mjesecu prošle godine, dok je u veljači povećana, ali tek za neznatnih 1% u odnosu na veljaču prošle godine. Ti podaci proturječe apokaliptičnim najavama o rastu nezaposlenosti, ali se uklapaju u propagandu neistinama. Ili ne valja statistika ili se u stvarnosti događa da se negdje ljudi otpuštaju a drugdje zapošljavaju, što je vjerojatnije. Naravno, kriza je tu i nitko ne potcjenjuje moguće dramatični razvoj događaja. Ovdje tvrdimo samo to da se o razmjerima krize trenutno laže.

● ISTINA GLASI:

⊕ RAST ZAPOSLENIH U JAVNIM I DRŽAVNIM SLUŽBAMAZNATNO JE MANJI NEGOM DRUGIM SEKTORIMA DRUŠTVA!

Broj zaposlenih u javnom sektoru je porastao za 7,4% od 2001., dok je u privrednom sektoru porastao za 19,7%.

Od 2003. broj zaposlenih je porastao za 6,1% u javnom sektoru i za 14,7% u privatnom sektoru.

BROJ ZAPOSLENIH	JAVNI SEKTOR		PRIVREDNI SEKTOR
	sveukupno	lokalna uprava	
2000	307.292		745.969
2001	307.946		748.195
2002	307.922		752.931
2003	311.547		780.408
2004	308.174		782.072
2005	311.310	33.323	783.712
2006	317.688	33.631	842.550
2007	325.317	33.538	886.904
2008	330.596	nepoznato	895.411
2001/2008	7,4%		19,7%
2003/2008	6,1%		14,7%

Izvor: DZS

NAPOMENA: DZS ne razlikuje subjekte u privatnom i državnom vlasništvu, pa su u ove brojke uključeni i privatnici koji se bave djelatnostima obrazovanja i pružanjem zdravstvenih usluga, te lokalna uprava

Prema podacima iz Središnjeg ureda za upravu u 2008. godini broj zaposlenih koji primaju plaće iz proračuna je bio 248.949. Državna uprava je od 2004 do 2008. godine zaposlila 11.211 novih ljudi, ali je u istom razdoblju otišlo 11815 ljudi. Prema podacima iz istog izvora broj lokalnih službenika se ne povećava, što se vidi iz tablice.

Broj ljudi koji plaće primaju sa državnog proračuna je porastao sa 234.309 na 248.949 od 2005 do 2008. što iznosi 5,8%. U najvećoj mjeri taj porast odnosi se na zdravstvo i školstvo.

⊕ U JAVNIM I DRŽAVNIM SLUŽBAMA NEDOSTAJE LJUDI!

Nedostaje učitelja i nastavnika matematike, fizike i stranih jezika. Djeci nastavu drže nestručne osobe. Nedostaje liječnika i medicinskih sestara i socijalnih radnika. Nedostaje kvalitetnih ljudi u državnoj upravi s visokom stručnom spremom, jer mnogi zbog male plaće napuštaju službu. Nedostaju inspektorji rada. EU nas je upozorila da nemamo dostatne administrativne kapacitete za članstvo. U visokom obrazovanju nedostaje nastavnika za izvedbu bolonjskog načina studiranja, a imamo i najmanje doktoranata u ovom dijelu Europe. Porast zapošljavanja u javnim i državnim službama nije pretjeran već je nedostatan s obzirom na potrebe građana i njihove države. Predodžbi o rastu broja i višku zaposlenih pogoduje potpuni izostanak javno dostupnih podataka o broju i strukturi kadrova, kao i činjenica da su podaci o broju zaposlenih u MUP-u tajni, premda čine gotovo pola zaposlenih u državnoj upravi. Zabrinjava činjenica da središnje tijelo državne uprave nadležno za službeničke odnose nije uspostavilo informatičku bazu podataka o zaposlenima u državnoj službi, kao pretpostavki za praćenje kretanja na području upravljanja ljudskim resursima u državnoj upravi.

ISTINA O SUBVENCIJAMA I PLAĆAMA

ISTINA GLASI:

SUBVENCIJE SU RASLE ZNATNO BRŽE NEGO PLAĆE U DRŽAVNOM PRORAČUNU

Ukupne potpore i razne pomoći s državnog proračuna iznosile su 14 milijardi kuna u 2007 godini što predstavlja više nego proračun Ministarstva obrazovanja, što je najvjerojatnije jedinstveni primjer u Europi. Od toga samo potpore iznosile su 9 mlrd kuna. Masa za plaće je od 2005 do 2007 godine narasla 17,6%, dok su ukupne potpore za te dvije godine rasle 76,9% a u poljoprivredi 51,1%. Podaci o potporama za 2008. godinu ne postoje.

Dok je masa za plaće državnih i javnih službi na razini prosjeka EU dotle su potpore **znatno** iznad prosjeka.

Udio u BDP-u (%)	Ukupne potpore bez potpora željezničkom prometu kao % BDP-a	Ukupne potpore bez potpora poljoprivredi, ribarstvu i prometu kao % BDP-a
Republika Hrvatska 2006.	2,44	1,09
Republika Hrvatska 2006.	3,07	1,59
Republika Hrvatska 2007.	3,21	1,57
EU - 25	0,58	0,42
EU stare članice (15)	0,56	0,41
EU nove članice (10)	0,91	0,52
Belgija	0,39	0,28
Češka	0,66	0,51
Danska	0,59	0,46
Njemačka	0,87	0,69
Italija	0,37	0,26
Cipar	0,76	0,48
Mađarska	1,57	0,93
Poljska	0,85	0,45
Portugal	0,93	0,91
Slovenija	0,83	0,48
Slovačka	0,51	0,45
Švedska	1,15	0,94

Izvor: DG Competition

Preuzeto iz godišnjeg izvještaja o potporama u 2007. Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (napomena: u ove podatke nisu uključena državna jamstva).

Subvencije – koje čine samo manji dio potpora također su daleko iznad europskog prosjeka. Kao udio u bruto domaćem proizvodu subvencije iznose 2,6%.

SUBVENCIJE KAO POSTOTAK BDP-a	2005	2006	2007
eu27 European Union (27 countries)	1,1	1,1	1,1
eu15 European Union (15 countries)	1,2	1,1	1,1
bg Bulgaria	0,9	0,8	0,8
cz Czech Republic	1,8	1,9	1,8
de Germany (including ex-GDR from 1991)	1,2	1,2	1,1
it Italy	0,9	0,9	0,9
hu Hungary	1,4	1,4	1,4
ro Romania	1,5	1,8	1,5
si Slovenia	1,6	1,6	1,6
sk Slovakia	1,3	1,3	1,2
hr Croatia	2,4	2,5	2,6

Izvor: Eurostat, government finance